

HRVATSKO MEDICINSKO PRAVO U SVJETLU EUROPSKIH STANDARDA

Šifra projekta: 066-0661428-1298

Voditeljica projekta: prof.dr.sc. Ksenija Turković

HRVATSKO MEDICINSKO PRAVO U SVJETLU EUROPSKIH STANDARDA

Ustanova: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Šifra projekta: 066-0661428-1298

Voditeljica projekta: prof.dr.sc. Ksenija Turković

Suradnici: prof.emerit Zvonimir Šeparović

prof.dr.sc. Petar Klarić

prof.dr.sc. Darko Polšek

prof.dr.sc. Iris Golder Lang

doc.dr.sc. Saša Nikšić

doc.dr.sc. Iva Sorta Bilajac

dr.sc. Dubravka Šimonović

as. Sunčana Roksandić Vidlička

Aleksandar Maršavelski (od siječnja 2010. godine)

PRIKAZ PROJEKTA

U radu se iznosi prikaz doprinosa projekta „Hrvatsko medicinsko pravo u svjetlu europskih standarda“ razvoju medicinskog prava u Republici Hrvatskoj. Među glavnim uspjesima ovog projekta, autori posebno ističu utemeljenje hrvatske jedinice UNESCO Chair iz bioetike te organizacija 18. Svjetskog kongresa iz medicinskog prava u Zagrebu. Na kraju se iznosi popis nekih od radova koji su nastali u okviru ovog projekta.

1. ULOGA PROJEKTA U RAZVOJU MEDICINSKOG PRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Medicinsko pravo, kao dio pravne znanosti, u Republici Hrvatskoj još uvijek je u povojima. Unatoč tome, posljednjih godina veliki su koraci napravljeni na ovom području u Republici Hrvatskoj, a za to je posebno zaslužan projekt „Hrvatsko medicinsko pravo u svjetlu europskih standarda“¹. U posljednjem desetljeću, broj stručnih i znanstvenih radova koji pokrivaju tematiku medicinskog prava znatno se povećao, kao i broj izbornih predmeta²

¹ Broj projekta: 066-0661428-1298

² Na Pravnom fakultetu u Zagrebu kao izborni predmet predaje se Medicinsko pravo, a od ak. god 2011./2012 kreće predavanje predmeta na engleskom jeziku – *Bioethics and human*

koji na neposredan ili posredan način razrađuju tematiku ove pravne grane. Međutim, nije bila u dovoljnoj mjeri izražena interdisciplinarna povezanost između stručnjaka koji dolaze iz različitih područja znanosti. Zbog toga je od iznimnog značaja za daljnji razvoj medicinskog prava utemeljenje hrvatske jedinice UNESCO Chair iz bioetike na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu koja je osnovana u svibnju 2009. godine, a čija je nositeljica prof.dr.sc. K. Turković. Rad hrvatskih stručnjaka i znanstvenika u području medicinskog prava prepoznalo je i Svjetsko udruženje za medicinsko pravo (WAML), koje je organizaciju 18. Svjetskog kongresa iz Medicinskog prava povjerilo upravo Pravnom fakultetu u Zagrebu³ u kolovožu 2010. godine.

Unatoč navedenim naznakama dinamike u procesu razvoja medicinsko-pravne znanosti, zakonodavna rješenja u Republici Hrvatskoj nisu u potpunosti u skladu s postojećim međunarodnim konvencijama, a sudska je praksa, pogotovo kaznenopravna, oskudna. Stoga je svrha ovog Projekta upravo promjena postojećeg stanja – doprinijeti izgradnji sustava medicinskog prava u Republici Hrvatskoj (na znanstvenoj, ali i zakonodavnoj razini), osvijestiti građane o pravima pacijenata, poticati komunikaciju između subjekata medicinskog prava⁴ te, posljedično, doprinijeti zaštiti ljudskih prava na području zdravstvene zaštite. Također, kako je pridruživanje Republike Hrvatske pred vratima, izuzeto je važno znati koji će mehanizmi stajati građanima Republike Hrvatske na raspolaganju u zahtijevaju njihovih prava koja im kao pacijentima pripadaju.

Upravo se prof. dr. Iris Goldner Lang, u okviru projekta, najviše bavi zdravstvenim pravom i politikom Europske unije, razmatrajući prekogranično pružanje zdravstvenih usluga u EU. Funkcioniranje i kvaliteta sustava zdravstvene skrbi jedno je od prioritarnih pitanja za građane Europske unije, a pravo na zdravstvenu skrb priznato je u Povelji o temeljnim pravima Europske unije. Iako je EU, pri reguliranju pitanja iz područja javnog zdravlja, ograničena načelom supsidijarnosti i nemogućnošću utjecanja na organizaciju i funkcioniranje zdravstvenih usluga i zdravstvene skrbi u državama članicama, ona posredno, putem pravila o unutarnjem tržištu zadire u problematiku pružanja zdravstvenih usluga u državama članicama u situacijama kada se zdravstve-

rights. Predmet Medicinsko pravo prvi je počeo predavati prof. emerit. Zvonimir Šeparović, a njegova je sadašnja nositeljica prof.dr.sc. Ksenija Turković, a predavačica i as. Sunčana Roksandić Vidlička. U okviru poslijediplomskog studija iz građanskopravnih znanosti također se predaje Medicinsko pravo (nositelj prof.dr.sc. Petar Klarić, a predavač i doc. dr.sc. Saša Nikšić).

³ Kongres je organiziran u suranji s WAML-om, Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatskom udrugom za promicanje prava pacijenata. Više o samom Kongresu vidjeti Roksandić Vidlička S., Maršavelski A., Hrvatski Ljetopis za kaznenopravo i praksu,

⁴ Pritom ne samo na razini liječnik, odnosno zdravstveni radnik – pacijent, već i liječnik – pravnik te pravnik – pacijent.

na usluga pruža prekogranično. Tako prekogranično kretanje pružatelja i primatelja usluga, te samih usluga između dvije države članice Europske unije, aktivira primjenu prava Unije. U okviru Projekta, razmatraju se situacije u kojima primatelj usluge, tj. pacijent putuje iz jedne u drugu državu članicu EU u svrhu liječenja i pritom ima pravo na naknadu troškova liječenja. Istražuje se kako pomiriti nacionalnu suverenost u području zdravstvene skrbi bez istovremenog smanjenja ili onemogućavanja daljnjeg razvoja individualnih prava na prekogranični pristup zdravstvenim uslugama i naknadu troškova za takve usluge. Razmatraju se posljedice presuda Europskog suda te odredaba prijedloga Direktive o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi, posebno u svjetlu otvaranja tržišta zdravstvenih usluga država članica te potrebe za financijskom održivošću nacionalnog sustava zdravstvene skrbi i jednakim pristupom zdravstvenim uslugama za sve građane.

Ciljevi ovog Projekta su: preispitivanje postojećih rješenja iz pravnog, etičkog, socijalnog te prirodoslovnog aspekta uspoređujući ga s modernim svjetskim trendovima; utvrđenje potencijalne neusklađenosti između zakonodavnih rješenja (*law in books*) i njihove primjene u praksi (*law in action*); promjena postojećeg zakonodavstva u smjeru prihvaćanja međunarodnih standarda i prilagodba tih standarda u hrvatskom zakonodavstvu uz istodobno zadržavanje njegova identiteta; prijedlog novog zakonodavstva i doprinos što većoj kodifikaciji medicinskog prava te u konačnici, izdavanje udžbenika "Medicinsko pravo i etika u RH u svjetlu europskih i međunarodnih standarda." Ujedno su pojedini istraživači na čelu s nositeljicom Projekta sudjelovali i u izradi nacрта prijedloga nove glave Kaznenog zakona: Kaznena djela protiv zdravlja ljudi, o čemu će više govora biti i u planiranom udžbeniku u medicinskog prava.

Istraživanje na Projektu usredotočilo se na četiri međusobno ovisna temeljna pitanja: 1) što bi od onog što je u medicini moguće trebalo biti dopušteno u našem društvu; 2) kako postaviti granice znanstvenim istraživanjima, a da se ne zaustavi napredak znanosti; 3) koji su mogući i poželjni oblici društvene kontrole zlouporaba u suvremenoj biologiji, genetici i medicini u našem društvu; 4) kako dalje unaprijediti zaštitu prava pacijenata u RH, osobito kako zaštititi od diskriminacije i stigmatizacije pojedine posebno ugrožene kategorije pacijenata (npr. osobe s duševnim smetnjama, osobe zaražene HIV-om itd.).

Navedena područja bila su predmet istraživanja u tri šira područja: 1) reguliranje liječničke profesije; 2) odnos liječnik-pacijent; te 3) reguliranje specifičnih zahvata u medicini.

Istraživanje provodi jezgra od deset istraživača i to: prof.dr.sc. Ksenija Turković (voditeljica projekta), prof.emerit Zvonimir Šeparović, prof.dr.sc. Petar Klarić, prof.dr.sc. Darko Polšek, prof.dr.sc. Iris Golder Lang, doc.dr.sc. Saša Nikšić, doc.dr.sc. Iva Sorta Bilajac, dr.sc. Dubravka Šimonović, as.

Sunčana Roksandić Vidlička te Aleksandar Maršavelski, zn. novak na projektu od siječnja 2010. godine.

2. OSNIVANJE JEDINICE UNESCO CHAIR IN BIOETHICS ZA HRVATSKU I PREZENTIRANJE RADOVA NA ISTRAŽIVANJU UNUTAR PROJEKTA

Prof. dr. sc. Ksenija Turković postala je voditeljica *UNESCO Chair Unit* iz bioetike i prava u travnju 2009. godine, čijem otvorenju je nazočio i voditelj UNESCO Chair-a iz Izraela, prof.dr.sc. Amnon Carmi.⁵ Kao nositeljica Unit-a, prof. dr. sc. Turković aktivno je sudjelovala je na sastanku nositelja *UNESCO Chair Unit*-a te na Međunarodnoj konferenciji *Bioethics Committees in hospital*, sa zajedničkim radom radom I. Sorte Bilajac, S. Roksandić Vidlička i Turković K., *Historical development, Current Place and role, and Need for Re-Definition of Activities of Ethics Committees in Croatian Hospitals*, Zefat, Israel, svibanj, 2009. godine. Ujedno je nastavila svoje sudjelovanje kao ekspert Vijeća Europe (2007/08 i 2008/09) u izradi nacrtu Konvencije o borbi protiv krivotvorenja lijekova, a postala je i konzultantica Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) na izradi *Guidelines for HIV testing*.⁶ Međunarodna iskustva članova projekta su bila vrlo važna za predlaganje novih hrvatskih zakonodavnih rješenja u području regulacije pružanja zdravstvenih usluga.

U razdoblju trajanja Projekta, članovi Projekta sudjelovali su u izvođenju nastave iz predmeta Medicina i pravo na kojima su prezentirali svoja istraživanja vezana uz ovaj projekt. Predavanja su održana i na Stomatološkom fakultetu u Zagrebu u diplomskoj nastavi te na Medicinskom fakultetu u sklopu poslijediplomske nastave iz Javnog zdravstva te u sklopu Poslijediplomskog specijalističkog studija iz Medicinskog prava pri Pravnom fakultetu u Splitu.

U sklopu Projekta, unutar aktivnosti UNESCO Chair Unita-a, objavljen je i priručnik *Informirani pristanak*⁷, a koji uključuje obradu medicinskih slučajeva iz svijeta koji su relevantni za studente zdravstvenih struka kao i za studente prava. Za promociju priručnika, troje studenata uvježbano za održavanje prezentacije slučaja u vidu Moot court natjecanja (prezentacija u svibnju 2009. godine). Upravo je u pripremi i izdavanje priručnika *Reproduktivna prava* u čijoj izradi sudjeluju studenti predmeta Medicinsko pravo iz ak. godine 2011/2012.

⁵ Prof. dr. sc. Amnon Carmi ujedno je bio predsjednik Svjetske organizacije za medicinsko pravo od 1991. do 2010. godine kada je na 18. Svjetskom kongresu medicinskog prava u Zagrebu za novog predsjednika izabran prof. dr. sc. Thomas T. Noguchi.

⁶ Sastanak je održan u Ljubljani, u lipnju 2009. godine.

⁷ Turković, K., Roksandić Vidlička, S. (ur.), *Informirani pristanak*, Zagreb, 2009.

Prije sudjelovanja na 17. Svjetskom kongresu u Pekingu 2008. godine gdje je delegacija Hrvatske imala posebnu ulogu kao zemlja domaćin slijedećeg svjetskog Kongresa, članovi projekta bili su izlagači radova i na *Svjetskom Bioetičkom kongresu* koji se u rujnu 2008. godine održao u Rijeci i to: Turković, K., kao glavni govornik, *Informed consent in multicultural society*; Polšek D., *Incommensurable Histories of Human Experimentation and Genetics*, Šimonović, D., *Prohibition of Discrimination against human beings on the ground of genetic heritage as the new human rights standard*; te Roksandić Vidlička, S., *Physicians Code of Ethica and Deontology and inmpentation in Republic of Croatia*.

Ostale radove i predavanja na međunarodnim kongresima, domaćim konferencijama i drugim znanstvenim i stručnim seminarima radi njihove brojnosti donosimo u prilogu ovog članka.

Posebno je veliki angažman od istraživača projekta bio zahtjevan u akademskoj godini 2009./2010. Osim već spomenutih predavanja na predmetu Medicina i pravo te predavanja na Stomatološkom i Medicinskom fakultetu u Zagrebu, aktivno se radilo⁸ i na organizaciji dosad najvećeg pothvata Projekta – 18. Svjetskog kongresa iz Medicinskog prava.

3. XVIII. SVJETSKI KONGRES IZ MEDICINSKOG PRAVA

Na 18. Svjetskom kongresu iz Medicinskog prava koji se održao se od 8. do 12. kolovoza 2010. godine sudjelovalo je preko 400 sudionika iz brojnih država svijeta sa pet kontinenata. Uz Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Svjetsku udruhu iz medicinskog prava te Hrvatsku udruhu za promicanje prava pacijenata u organizaciji Kongresa sudjelovali su Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagreba, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske i Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske. Na Kongresu su se obradile mnoge teme iz područja medicinskog prava.⁹ Svi radovi objavljeni su na Zborniku radova u CD formatu,¹⁰ a njihovi sažeci u Knjizi sažetaka¹¹.

⁸ Na organizaciji su aktivno radili Ksenija Turković kao voditeljica projekta, Sunčana Roksandić Vidlička kao suradnica na projektu te Aleksandar Maršavelski kao znanstveni novak na projektu

⁹ Obradene teme bile su: odgovornost za liječničku grešku, liječnička zlouporaba, informirani pristanak, pravni aspekti reproduktivne tehnologije i genetike, pobačaj, odluke o kraju života, transplantacija organa, pravni aspekti brige o duševnom zdravlju, položaj sudskih vještaka i alternativno rješavanje sporova, prava djece, prava i obveze pacijenata, zdravstveno osoblje i ljudska prava, ranjive osobe itd.

¹⁰ Turković K., Roksandić Vidlička S., Maršavelski A. (ur.), *Book of Proceedings of the 18th World Congress on Medical Law*, Zagreb, 2010.

¹¹ Turković K., Roksandić Vidlička S., Maršavelski A. (ur.), *Book of Abstracts of the 18th World Congress on Medical Law*, Zagreb, 2010.

Za vrijeme Kongresa odvijali su se brojni sastanci delegacija, proslavljena je 30. obljetnica časopisa *Journal of Medicine & Law*, a održano je i studentsko natjecanje. Tako organiziran Kongres značajno je doprinio razvoju i promociji Projekta, kako u Republici Hrvatskoj, tako i u svijetu. S obzirom na to da je opširniji prikaz zaključaka Kongresa predviđen za drugi broj ovogodišnjeg Hrvatskog ljetopisa za kazneno pravo i praksu, upućujemo čitatelje da tamo potraže više informacija o ovom iznimnom događaju za Republiku Hrvatsku¹².

4. DALJNJE AKTIVNOSTI NA PROJEKTU

U postupku je pisanje udžbenika *Medicinsko pravo* na kojem rade svi suradnici na projektu. Knjiga će ujedno obraditi najvažnije institute kojima se medicinsko pravo bavi i to: definiranje njegovog pojma, izvora (uključujući i EU regulativu, međunarodne izvore te staleško pravo liječnika) zatim područje preklapanja ljudskih prava i biomedicinske znanosti. Također udžbenik će obraditi odnos pružatelja i korisnika zdravstvenih usluga, odgovornost zdravstvenih djelatnika i institucija (građanskopravnu, kaznenopravnu, disciplinsku i prekršajnu odgovornost, uključivo osiguranje od odgovornosti za štetu i osiguranje pacijenata), organizaciju zdravstva i zdravstveno osiguranje. Osim tzv. općim dijelom, istraživači na Projektu su se u svom djelovanju bavili i različitom specifičnom problematikom koja će svoje mjesto naći u udžbeniku: pravo na život; neželjeno rođenje (*wrongful birth*), neželjeni život (*wrongful life*), pobačaj; pravo na smrt; s posebnim naglaskom na pomoć u samoubojstvu i eutanaziji, medicinski potpomognutoj oplodnji; kloniranju i upotrebi matičnih stanica; darovanju organa i transplantaciji, istraživanju na ljudima; HIV/AIDS-om; zaštiti osoba sa duševnim smetnjama; lijekovima, medicinski uređajima te zaštitom patenata. S obzirom na činjenicu da je u tijeku izrada novog Kaznenog zakona pri Ministarstvu pravosuđa, u kojem će se izmijeniti i dopuniti kaznena djela protiv zdravlja ljudi, rad na udžbeniku bit će dovršen po donošenju novog Kaznenog zakona.

Pojedini članovi Projekta, posebice K. Turković, S. Roksandić Vidlička i A. Maršavelski, istraživali su primjenu alternativnih metoda u zdravstvu te su mišljenja da uvođenje alternativnih metoda rješavanja sporova u zdravstvu može zasigurno osigurati potrebnu infrastrukturu za evoluciju kulture pružanja i korištenja zdravstvenih usluga. Ujedno, primjena alternativnih metoda doprinosi i većem broju otkivanja neželjenih događaja u medicini što

¹² isp. Roksandić Vidlička S., Maršavelski A., XVIII. Svjetski kongres iz medicinskog prava - prikaz i zaključci (Zagreb, 8.-12. kolovoz 2010), HLJKPP 17 (2010), 2.

ujedno vodi sprečavanju novih grešaka i neželjenih događaja (bolji kontrolni mehanizam u zdravstvenom sustavu u svrzi zaštita prava pacijenata)¹³.

Jedno od važnih pitanja kojima se pojedini članovi projekta (K. Turković, S. Roksandić Vidlička, A. Maršavelski) u posljednje vrijeme intenzivno bave odnosi se na problematiku odluka o okončanju života (*end of life decisions*). Upravo je u ovom broju Ljetopisa objavljen i članak na tu temu¹⁴.

Član projekta koji se posvetio istraživanju građanskopravne odgovornosti liječnika i pitanju utvrđivanja protupravnosti liječničkog zahvata je Saša Nikšić, docent na Katedri za građansko pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Područje njegovog istraživanja uključuje i građanskopravne aspekte obavljanja zdravstvene djelatnosti. Upravo je i doktorirao 2007. obranivši rad pod naslovom "Ugovor o zdravstvenoj usluzi". S. Nikšić je objavio nekoliko radova s područja odgovornosti za štete u medicini te je sudjelovao na međunarodnim i domaćim skupovima o medicinskom pravu, uključivo i na 17. i 18. Svjetskom kongresu iz medicinskog prava (vidjeti prilog).

Posebnu pozornost Projekt posvećuje poticanju izvrsnosti među studentima na području medicinskog prava. Stoga, članovi Projekta ponosni su na činjenicu da se sve veći broj studenata prava zanima za područje medicinskog prava. Tako su studentice Pravnog fakulteta u Zagrebu Iva Čatipović, Ana-Marija Grubišić i Katja Kerin osvojile Rektorovu nagradu za akad. god. 2009./2010. za rad: „Teorijsko-istraživački osvrt na osobe s duševnim smetnjama u kaznenopravnom aspektu“, dok su studentice Andreja Koričić, Neva Lukin i Vedrana Ravlić osvojile najprije dekanovu nagradu u akad.god. 2009./2010. za rad „Krivotvorenje lijekova“, a zatim su na 18. Svjetskom kongresu iz medicinskog prava, između dvadesetak studenata iz cijelog svijeta, osvojile četvrto mjesto u studentskom natjecanju s istim radom.

¹³ Isp. Turković K., Roksandić Vidlička S., Maršavelski A. (ur.), Book of Proceedings of the 18th World Congress on Medical Law, Zagreb, 2010.

¹⁴ isp. Turković K., Roksandić Vidlička S., Maršavelski A., Eutanazija i potpomognuto samoubojstvo – etičke dileme kriminalne politike, HLJKPP 17 (2010) 1.

5. PRILOG: POPIS POJEDINIH RADOVA OBJAVLJENIH U OKVIRU PROJEKTA (NASTAVNICI PRAVNOG FAKULTETA U ZAGREBU)

Ovdje donosimo neke od radova objavljenih u sklopu rada Projekta, a odnose se uglavnom na radove nastavnika Pravnog fakulteta u Zagrebu:

A. Uredničke knjige

1. Informirani pristanak / Turković, Ksenija; Roksandić Vidlička, Sunčana (ur.). Zagreb : Sveučilište, 2009 (priručnik).
2. Liber Amicorum Zvonimir Šeparović / Turković, Ksenija; Maršavelski, Aleksandar; Roksandić Vidlička, Sunčana (ur.). Zagreb : Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009 (monografija).
3. Bioetika i medicinsko pravo: Zbornik radova 9. bioetičkog okruglog stola (BOSR9) Rijeka, 2008 / Sorta-Bilajac, Iva (ur.). Rijeka : Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Katedra za društvene znanosti, 2009 (zbornik).

B. Poglavlja u knjizi i radovi

1. Turković, Ksenija; Roksandić Vidlička, Sunčana; Maršavelski, Aleksandar. Recommendation on alternative dispute resolution in medical liability in Council of Europe member states // 1Book of proceedings of the 18th World Congress on medical law, Zagreb, Croatia / Turković, Ksenija ; Roksandić Vidlička, Sunčana ; Maršavelski, Aleksandar, editor(s). Zagreb : Pravni fakultet u Zagrebu, 2010.
2. Nikšić, Saša. Wrongfulness and Medical Liability // 18th World Congress on Medical Law / Turković, Ksenija ; Roksandić Vidlička, Sunčana ; Maršavelski, Aleksandar, editor(s). Zagreb : University of Zagreb, Faculty of Law, 2010.
3. Nikšić, Saša. Odgovornost za štete u zdravstvenim ustanovama - pretpostavke, odgovorne osobe, oslobođenje od odgovornosti // Zdravstveni sustav u Republici Hrvatskoj / Đukanović, Ljubica ; Paić Ćirić, Mirjana (ur.). Zagreb : Teb - poslovno savjetovanje d.o.o., 2010. Str. 55-67.
4. Nikšić, Saša. Načelo autonomije pacijenta u hrvatskom pravu // Bioetika i medicinsko pravo, Zbornik radova 9. bioetičkog okruglog stola / Sorta-Bilaja, Iva (ur.). Rijeka : Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci - Katedra za društvene znanosti, 2009. Str. 163-172.

5. Roksandić Vidlička, Sunčana.
Liječnici kao stalni sudski vještaci - uvjeti za imenovanje i uloga u parničnom postupku // Liber Amicorum Zvonimir Šeparović / Turković, Ksenija ; Maršavelski, Aleksandar ; Roksandić Vidlička, Sunčana (ur.).
Zagreb : Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009. Str. 401-425.
6. Sorta-Bilajac, Iva.
Predgovor // Bioetika i medicinsko pravo: Zbornik radova 9. bioetičkog okruglog stola (BOSR9) / Sorta-Bilajac, Iva (ur.).
Rijeka : Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Katedra za društvene znanosti, 2009. Str. 7-8.
7. Klarić, Petar.
Odgovornost za štete u medicini // ABC kirurške svakidašnjice, 3. dio / Hančević, Janko (ur.).
Zagreb : Medicinska naklada, 2008. Str. 454-501.
8. Turković, Ksenija; Šimonović, Dubravka,
U Medicinska etika / Zurak, Niko (ur.).
Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet ; Merkur A.B.D., 2007.
9. Turković, Ksenija; Maršavelski, Aleksandar.
Nacrt posebnog dijela novog Kaznenog zakona - pregled pet glava. // Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu. 17 (2010) , 2; 503-551 (članak, znanstveni).
10. Sunčana Roksandić Vidlička
Aktualna pitanja pojedinih kaznenih djela protiv zdravlja ljudi u svjetlu donošenja nacrta izmjena Kaznenog zakona// Godišnjak Akademije pravnih znanost Hrvatske 1 (2010), 1; 93-146
11. Turković Ksenija.
Okviri reforme sustava kaznenopravnih sankcija u Republici Hrvatskoj. // Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu. II (2009) ; 809-841.
12. Turković, Ksenija.
Pravo odbiti medicinski zahvat u RH. // Medicina- The Journal of Croatian Medical Association- Rijeka Branch. 44 (2008) , 2; 158-170.
13. Roksandić Vidlička, Sunčana; Maršavelski, Aleksandar.
XVIII. svjetski kongres iz medicinskog prava - prikaz i zaključci (Zagreb, 8.-12. kolovoz 2010).. // Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu. 17 (2010) , 2; 977-990 (prikaz, ostalo).
14. Nikšić, Saša.
Osnovna obilježja odgovornosti za štete u medicini,. // Liječnički vjesnik, Glasilo Hrvatskog liječničkog zbora. 11-12 (2008) ; 282-288 (članak, ostalo).
15. Nikšić, Saša.
Utjecaj propis o zdravstvenom osiguranju na pravni odnos između pružatelja zdravstvenih usluga i pacijenta // Aktualna pravna problematika u zdravstvu / Cerjan, Snježana (ur.).
Varaždin : Udruga pravnika u zdravstvu, 2010. 123-139.

16. Roksandić Vidlička, Sunčana.
Staleško pravo liječnika // Bioetika i medicinsko pravo, Zbornik radova 9. bioetičkog okruglog stola / Sorta-Bilajac, Iva (ur.).
Rijeka : Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2009. 150-170.
17. Čepilić Egidio, Roksandić Vidlička, Sunčana; Babić, Tatjana.
Liječnička pogreška i odgovornost ; Skandinavski model osiguranja od medicinske pogreške - može li zaživjeti u okviru naših propisa // Zbornik radova, 1. Kongres pravnika u zdravstvu. 2008. 87-101.
18. Turković, Ksenija.
Informirani pristanak i pravo na odbijanje tretmana u Republici Hrvatskoj // Zbornik radova, 1. Kongres pravnika u zdravstvu, // Zbornik radova, 1. Kongres pravnika u zdravstvu. 2008 57-85.
19. Nikšić, Saša.
Wrongfulness and Medical Liability // 18th World Congress on Medical Law / Turković, Ksenija; Roksandić Vidlička, Sunčana ; Maršavelski, Aleksandar (ur.).
Zagreb : University of Zagreb, Faculty of Law, 2010. (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
20. Nikšić, Saša.
The Patient as a Consumer of Health Services // Book of Papers, 17th World Congress on Medical Law in Beijing / The organizing committee of the 17th WCML (ur.).
Peking : WCML, 2008. (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
21. Roksandić Vidlička, Sunčana.
Rights and obligations of physicians and patients in realisation of health protection in Croatia // Book of proceedings, 17. World Congress on medical law. (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
22. Šeparović, Zvonimir.
Medicine and its victims // Book of proceedings, 17. World Congress on medical law.
Peking, Kina, 2008. (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
23. Šimonović, Dubravka.
The European Convention of human rights and biomedicine and global bioethics // Book of proceedings, 17. World Congress on medical law. (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
24. Turković, Ksenija.
Combating Counterfeit Pharmaceutical Products: the Need for Binding International legal instruments // Book of proceedings, 17. World Congress on medical law. (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).

25. Sorta-Bilajac, Iva.
Bioetičke konzultacije: Između pravne nedorečenosti i stvarne potrebe (s osvrtom na KBC Rijeka) // Bioetika i medicinsko pravo: Zbornik radova 9. bioetičkog okruglog stola (BOSR9) / Sorta-Bilajac, Iva (ur.).
Rijeka : Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Katedra za društvene znanosti, 2009. 225-243 (predavanje, domaća recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
26. Nikšić, Saša.
Odgovornost pružatelja zdravstvenih usluga svojim zaposlenicima za neimovinsku štetu zbog povrede prava osobnosti (zračenja, infekcije, kvarovi na uređajima i sl.) // Odgovornost za neimovinsku štetu zbog povreda prava osobnosti u vezi s radom, Narodne novine / Klarić, Petar (ur.).
Zagreb : Narodne novine, 2007. 115-146 (predavanje,objavljeni rad, znanstveni).
27. Nikšić, Saša.
Pristanak pacijenta na liječenje // Godišnjak tribina Pravnog fakulteta u Zagrebu i Kluba pravnika Grada Zagreba / Barbić, Jakša (ur.).
Zagreb : Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2007. 205-232 (predavanje,objavljeni rad,znanstveni).
28. Turković, Ksenija; Roksandić Vidlička, Sunčana; Maršavelski, Aleksandar.
Ethical Dilemmas of Criminal Policy Regarding the End-of-Life Decisions // . (pozvano predavanje,sažetak,znanstveni).
29. Sorta-Bilajac, Iva.
Informirani pristanak u UNESCO-vim bioetičkim dokumentima // Program i sažeci za 10. bioetički okrugli stol (BOSR10) „ UNESCO i bioetika: zbirka osnovnih dokumenata“ / Rinčić Lerga, Iva (ur.).
Rijeka : Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Katedra za društvene znanosti, 2009.
30. Turković, Ksenija.
Combating Counterfeit Pharmaceutical Products: the Need for Binding International Legal Instrument. // Book of Papers, 17 th World Congress of Law and Medicine. (2008).

Ksenija Turković
Iris Goldner Lang
Saša Nikšić
Sunčana Roksandić Vidlička
Aleksandar Maršavelski
Juraj Brozović

Summary

Project: Croatian medical law in the light of European standards

Project leader: Ksenija Turković

This paper presents the contributions of the project “Croatian medical law in the light of European standards” to the development of medical law in the Republic of Croatia. Among the main successes of this project, the authors stress in particular the establishment of the Croatian unit of the UNESCO Chair in Bioethics, and the organisation of the 18th World Congress of Medical Law in Zagreb. At the end of the paper, a list is provided of some of the papers produced as part of the project.